

На днешната дата, 25 януари, преди 32 години тоталитарната БКП и нейният репресивен апарат – Държавна сигурност – стартират последното си знаково престъпление – започват прочистването на досиетата на ДС, за да заличат компрометиращите ги документи, както и да поставят в зависимост агентите, за да ги манипулират и използват успешно през годините на прехода. Сайтът **desebg.com** припомня историята на това престъпление.

Страхът от досиетата и подготовката за прочистването им

Веднага след принудителното оттегляне на Тодор Живков от властта на 10 ноември 1989 г. в Държавна сигурност започва да прикрива компрометиращите режима следи в архивите. Още през декември 1989 г. в Първо главно управление на ДС (разузнаването), което има самостоятелен архив и оперативен отчет, е съставена формална комисия за прочистване на досиетата.

От началото на 1990 г. в МВР-ДС за министър на вътрешните работи е назначен дългогодишният началник на Генералния щаб на БНА ген. Атанас Семерджиев (през 2007 г. разкрит като секретен сътрудник на ДС).

На едно от първите заседания на Колегиума на МВР-ДС (10 януари 1990 г.) началникът

Написано от Христо Христов
Вторник, 25 Януари 2022 15:07

на Софийско градско управление на МВР ген. Никола Малинчев призовава, че „трябва да се вземат спешни мерки за дълбоко законспириране на някои наши секрети. Имам предвид нашия агентурен апарат, нашия оперативен отчет и архив, секретите, които са заложиени в автоматизираните системи, всичко това е много уязвимо”.

Знакът от Източен Берлин

На 15 януари 1990 г. граждани окупират и поставят под свой контрол Централата на ЩАЗИ в Източен Берлин, след като над сградата започват да се вият облаци дим от изгорени досиетата и така предотвратяват по-нататъшния процес на унищожаването на досиетата.

В Държавна сигурност имат своите информационни канали и научават веднага за случващото се в „братската” ГДР. В българското МВР-ДС веднага предприемат мерки това не се случи и в България.

На 18 януари 1990 г. началникът на Областното управление на МВР-ДС в Хасково полк. Красимир Саманджиев изпраща спешна секретна телеграма до министъра на вътрешните работи ген. Семерджиев, в която го призовава да се състави работна група в министерството, която да реши кои секретни материали и по какъв начин да бъдат унищожени, като акцентът е поставен върху заповедите и инструкциите, свързани с провеждането на „възродителния процес”.

Още на следващия Колегиум на МВР-ДС се постига съгласие да се „подготви и утвърди заповед за създаване на организация за преоценка на действащите нормативни документи за работа на органите на МВР. В срок от няколко дни да се представи в ръководството на МВР списък на вътрешно-нормативните документи, които следва да се обезсилят и унищожат”.

Документът обаче, който е подготвен не засяга само нормативните документи, но и цялото архивно наследство на ДС.

Написано от Христо Христов
Вторник, 25 Януари 2022 15:07

Министър Атанас Семерджиев утвърждава докладната

на ген. Серкеджиева и ген. Савов

Още на следващия ден – 25 януари 1990 г. Началникът на отдел 03 на ДС (архива) ген. Нанка Серкеджиева подготвя докладна записка за чистка в архива, която зам.-министър ген. Стоян Савов подписва и внася за утвърждаване от министър Семерджиев.

Той я утвърждава същия ден. Строго секретната от особена важност докладна записка рег. №IV-68 е изведена формално от МВР на 29 януари 1990 г. С нея се слага началото на мащабното прочистване на делата на агентурния апарат, а като мотив за това е посочена „усложнената политическа и оперативна обстановка”.

Според заповедта от документите на съхранение в архива на ДС „личните и работни дела на секретните сътрудници – български граждани, да се унищожат.

По предложение на оперативните поделения някои от тях се запазват. За унищожените дела да се изготвя формализиран картон-заместител без имената на секретния сътрудник, а само с псевдоним и регистрационен номер”. Заповедта указва „всички останали материали се унищожават в поделенията”, тоест по места.

Втората заповед за тотално прочистване на досиетата на ДС

На 5 февруари 1990 г. министър Атанас Семерджиев утвърждава втора заповед, с която опростява процедурата за унищожаването на досиетата, приета на 25 януари, тъй като се оказва, че по начина за изпълнението на поставената цел са необходими 1200 човекодни (производствен термин, използван при социализма, бел. ред.), а приключването на операцията трябва да завърши преди предсрочните парламентарни избори, които по това време чукат на вратата, тъй като БКП/ДС се опасява да не би на тях да загуби монопола над властта.

Написано от Христо Христов
Вторник, 25 Януари 2022 15:07

В резултат на секретните от особена важност заповеди на ген. Атанас Семерджиев само от досиетата, съхранявани дотогава в архивите, са унищожени около 42% ([ВИЖ подробна статистика – ТУК](#)), а за документите, унищожени на места по поделения няма никакви данни.

Прочистването на архивите се извършва в нарушение на строго секретната от особена важност Инструкция за оперативния отчет на ДС, поред която са определени ясни срокове за запазване и съхранение на досиетата на български и чужди граждани.

БКП и Държавна сигурност обаче бързат, защото целта им е с прочистването на досиетата да запазят контрола върху агентурния апарат, което успешно постигат през първите 15 от прехода – до 2006 г., когато е приет по-цялостен закон за достъп до документите на ДС и разкриване на сътрудниците ѝ.

Прочистване на досиетата на Първо главно управление на ДС

Отделно от МВР-ДС, в началото на 1990 г. в Първо главно управление на ДС е сформирана формална комисия от оперативни работници на обществени начала (бивши пенсионирани офицери от разузнаването), които започват да преглеждат досиетата в разузнаването, където по това време те наброяват около 60 000.

Според архивните документи в Първо главно управление на ДС са унищожени между 10 000 и 20 000 досиета. Унищожаването им става в пещите на металургичния комбинат “Ленин” (днес “Стомана” – Перник), където са откарвани през нощта с камиони и изгаряни.

Едва през 1992 г., стават публично известни тайните заведи на бившия министър на вътрешните работи за унищожаване на досиетата. Прокуратурата започна разследване срещу него и срещу и бившия началник на отдел 03 „Архив” на Държавна сигурност ген. Нанка Серкеджиева.

Написано от Христо Христов
Вторник, 25 Януари 2022 15:07

Те са осъдени на първа съдебна инстанция, но втората връща делото за доразследване на военната прокуратура. Тя не го внася години наред, като накрая Серкеджиева и Семерджиев почиват на преклонна възраст необезпокоявани от българското „правосъдие“.

Архивът на отдел 06 на Шесто управление на ДС

След 1992 г. в МВР е установено, че липсва архива и картотеката на отдел 06 на Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия. Отделът се занимава с т. нар. антидържавни прояви или прояви, насочени изключително срещу висшето ръководство на БКП, както и с някои прояви на корупция и злоупотреби сред комунистическата върхушка и номенклатура до 10 ноември 1989 г.

Последният началник на този отдел е о. р. капитан Димитър Иванов, който след промените прави кариера на бизнесмен в качеството си на вицепрезидент на групировката „Мултигруп“, оглавявана от бившия борец Илия Павлов.

През 90-те години в свои публични изявления Димитър Иванов неколккратно твърди, че архивът е бил унищожен още през 1989 г. Той става автор на редица книги, в които с прецизна точност сочи различни разработки, дела и агенти без обаче да цитира източници. Едва през 2000 г. прокуратурата започва следствие срещу него. И до него не се стига до съд.

Унищоженото досие на банкера Атанас Тилев

През 2000 г. става публично известно, че през 1993 г. тогавашният директор на Националната разузнавателна служба (приемник на Първо главно управление на ДС) ген. Бриго Аспарухов, дългогодишен кадрови офицер на разузнаването по времето на комунистическия режим, е унищожил неправомерно досието на своя приятел, бизнесмен и банкер Атанас Тилев, който още през 80-те години на ХХ век става близък на бившия

Написано от Христо Христов
Вторник, 25 Януари 2022 15:07

монарх в изгнание Симеон Сакскобургготски.

Тилев е вербуван като секретен сътрудник на Първо главно управление на ДС през 1972 г. под псевдонима „РУМЯНЦЕВ“, когато той вече е женен за дъщеря на министър на външните работи на Финландия Аhti Карялайнен. Досието му, възлизащо на 5 тома и наброяващо 1500 страници, е унищожено на ген. Аспарухов през 1993 г. в нарушение на заповед на Министерския съвет.

Тилев, който след промените се завръща в България и става собственик Българска земеделска банка и Добруджанка банка, напуска страната сред техния фалит през 1996 г. при развихрилата се банкова криза по време на управлението на БСП. Впоследствие той е обявен за кредитен милионер.

През 2015 г. Комисията по досиетата открива в архива на Първо главно управление на ДС допълнителни документи (извън унищоженото му досие), които категорично показват, че заради близостта си до семейството на финландския външен министър на един етап, „РУМЯНЦЕВ“ е преминал под контрола на КГБ. Прокуратурата също разследва този случай на неправомерно унищожаване на архиви на ДС, но и то се проваля.